

(i) Printed Pages: 7

Roll No. ....

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

0	1	2	5
---	---	---	---

Exam. Code :

0	0	0	2
---	---	---	---

B.A./B.Sc. (General) 2nd Semester

1059

HISTORY (In all Mediums)

Paper—History of India : 1200–1750 A.D.

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 90

Note :- (1) Attempt **five** questions in all.

(2) Question No. **I** is compulsory.

(3) For the remaining part select **one** question from each Unit.

(4) For the private candidates the marks secured by them in theory paper will proportionately be increased to maximum marks of the paper in lieu of internal assessment.

I. Attempt any **nine** questions in about **25-30** words each. Each question carries **2** marks :

(i) Write any two effects of Muhammad Ghori's invasions.

(ii) What was Iqta System ?

(iii) Write note on Balban's early difficulties.

(iv) What do you know about the circulation of token currency by Muhammad Tughlaq ?

(v) Who was the greatest ruler of Vijaynagar Empire ? To which dynasty did he belong ?

- (vi) Write the names of the rulers of Punjab and Mewar at the time of Babur's invasion.
- (vii) Name any two battles fought by Sher Shah Suri against Humayun.
- (viii) What were the functions of Chief Sadar and Chief Qazi ?
- (ix) What do you know about the Mansabdari System ?
- (x) Point out two demerits of the Jagirdari System.
- (xi) Write two main objectives of the Deccan policy of Aurangzeb.
- (xii) Name two foreign invaders responsible for the decline of Mughal Empire.
- (xiii) When and between whom the treaty of Purandhar was signed ?
- (xiv) Name two famous Sufi Saints.
- (xv) Mention four features of the Bhakti Movement.

9×2=18

UNIT-I

- II. Discuss administrative reforms and market reforms of Alauddin Khalji. 18
- III. Give an account of Feroz Shah Tughlaq's administrative and economic reforms. 18

UNIT-II

- IV. Write a detailed note on Babur's conquest of India and causes of his success. 18
- V. Which administrative reforms were undertaken by Sher Shah Suri ? 18

UNIT-III

- VI. Discuss in detail the central and provincial administration of the Mughals. 18
- VII. Critically examine the responsibility of Aurangzeb for the downfall of the Mughal Empire. 18

UNIT-IV

VIII. Discuss the rise of the Marathas under Shivaji. 18

IX. On the outline map of India mark any **five** historical places and write notes on any **four** of them :

- (i) Agra
- (ii) Chittor
- (iii) Lucknow
- (iv) Surat
- (v) Daulatabad.

10+8=18

(हिन्दी माध्यम)

नोट :-

- (1) कुल पांच प्रश्न करें।
- (2) प्रश्न संख्या I अनिवार्य है।
- (3) बाकी चार प्रश्नों के लिए प्रत्येक यूनिट में से एक प्रश्न करो।
- (4) प्राइवेट परीक्षार्थियों के लिए उनके द्वारा थ्योरी पेपर में प्राप्त किए अंकों को आंतरिक मूल्यांकन के स्थान पर अधिकतम अंकों तक अनुपातिक रूप में बढ़ा दिया जाएगा।

I. निम्नलिखित प्रश्नों में से किन्हीं नौ प्रश्नों के उत्तर लिखें। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर **25-30** शब्दों में लिखें। प्रत्येक प्रश्न के **2** अंक हैं :

- (i) मुहम्मद गौरी के आक्रमणों के दो प्रभाव लिखें।
- (ii) इकता प्रणाली क्या थी ?
- (iii) बलबन की प्रारंभिक कठिनाइयों पर नोट लिखें।
- (iv) मुहम्मद-बिन-तुगलक द्वारा चलाई गई सांकेतिक मुद्रा के प्रचलन के बारे में आप क्या जानते हैं ?

- (v) विजय नगर राज्य का सबसे प्रसिद्ध शासक कौन था और वह कौन से वंश से संबंधित था ?
- (vi) बाबर के भारत पर आक्रमण के समय पंजाब और मेवाड़ पर किन शासकों का शासन था ?
- (vii) शेरशाह सूरी द्वारा हुमायूँ के विरुद्ध लड़े दो युद्धों का नाम लिखें।
- (viii) मुख्य सदर और मुख्य काजी के क्या काम थे ?
- (ix) मनसबदारी प्रणाली के बारे में आप क्या जानते हो ?
- (x) जागीरदारी प्रथा के दो दोष बताएं।
- (xi) औरंगजेब की दक्षिणी नीति के दो मुख्य उद्देश्य क्या थे ?
- (xii) मुगल साम्राज्य के पतन में जिम्मेदार दो विदेशी हमलावरों के नाम बताएं।
- (xiii) पुरन्धर की संधि कब और किसके बीच हुई ?
- (xiv) दो प्रसिद्ध सूफी संतों के नाम लिखो।
- (xv) भक्ति आंदोलन की चार विशेषताएं लिखें। 9×2=18

यूनिट-I

- II. अलाउद्दीन खलजी के प्रशासनिक सुधारों तथा बाजार नियंत्रण सुधारों का वर्णन करें। 18
- III. फिरोज शाह तुगलक के प्रशासनिक तथा आर्थिक सुधारों का विवरण करें। 18

यूनिट-II

- IV. बाबर की भारत विजय और उसकी सफलता के कारणों का विस्तृत वर्णन करें। 18
- V. शेरशाह सूरी द्वारा कौन से प्रशासनिक सुधार किए गए ? 18

ਯੂਨਿਟ-III

- VI. ਮੁਗਲਾਂ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਤਥਾ ਪ੍ਰਾਂਤੀਯ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਕਾ ਵਿਸ਼੍ਰੁਤ ਵਰ੍ਣਨ ਕਰੋਂ। 18
- VII. ਮੁਗਲ ਸਾਮ੍ਰਾਜ੍ਯ ਦੇ ਪਤਨ ਮੇਂ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਕੀ ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰੀ ਕੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਵੇਚਨਾ ਕਰੋਂ। 18

ਯੂਨਿਟ-IV

- VIII. ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਰਾਠਾ ਸ਼ਕਤਿ ਦੇ ਉਤਥਾਨ ਕਾ ਵਰ੍ਣਨ ਕਰੋਂ। 18
- IX. ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਾਨਚਿਤ੍ਰ ਪਰ ਐਤਿਹਾਸਿਕ ਸਹਤਵ ਦੇ ਪਾਂਚ ਸਥਾਨ ਅੰਕਿਤ ਕੀਜ਼ਿਏ ਤਥਾ ਕਿਨ੍ਹੀ ਚਾਰ ਪਰ ਨੋਟ ਲਿਖਿਏ :
- (i) ਆਗਰਾ
  - (ii) ਚਿਤੌੜ
  - (iii) ਲਖਨਊ
  - (iv) ਸੂਰਤ
  - (v) ਫੌਲਤਾਬਾਦ।
- 10+8=18

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

- ਨੋਟ :-
- (1) ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋਂ।
  - (2) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ I ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।
  - (3) ਬਾਕੀ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋਂ।
  - (4) ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਿਊਰੀ ਪੇਪਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਕਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਰਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਸਥਾਨ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦੇ ਅਧਿਕਤਮ ਅੰਕਾਂ ਤੱਕ ਅਨੁਪਾਤਿਕ ਰੂਪ ਤੋਂ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।
- I. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ ਦਿਉ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ 25-30 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 2 ਅੰਕ ਹਨ :
- (i) ਮਹੰਮਦ ਗੌਰੀ ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦੇ ਕੋਈ ਦੋ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਿਖੋ।
  - (ii) ਇਕਤਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਕੀ ਸੀ ?

- (iii) ਬਲਬਨ ਦੀਆਂ ਆਰੰਭਿਕ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
- (iv) ਮਹੰਮਦ-ਬਿਨ-ਤੁਗਲਕ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਸੰਕੇਤਕ ਮੁਦਰਾ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ?
- (v) ਵਿਜੇਨਗਰ ਸਾਮਰਾਜ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਾਨ ਰਾਜਾ ਕੌਣ ਸੀ ? ਉਹ ਕਿਸ ਵੰਸ਼ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦਾ ਸੀ ?
- (vi) ਬਾਬਰ ਦੇ ਭਾਰਤ ਤੇ ਹਮਲੇ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਮੇਵਾੜ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖੋ।
- (vii) ਸ਼ੇਰ ਸ਼ਾਹ ਸੂਰੀ ਦੁਆਰਾ ਹੰਮਾਯੂੰ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜੇ ਦੋ ਯੁੱਧਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ।
- (viii) ਮੁੱਖ ਸਦਰ ਤੇ ਮੁੱਖ ਕਾਜ਼ੀ ਦੇ ਕੀ ਕੰਮ ਸਨ ?
- (ix) ਮਨਸਬਦਾਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ?
- (x) ਜਾਗੀਰਦਾਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਦੋ ਦੋਸ਼ ਦੱਸੋ।
- (xi) ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੀ ਦੱਖਣ ਨੀਤੀ ਦੇ ਦੋ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਲਿਖੋ।
- (xii) ਮੁਗਲ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਪਤਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਦੋ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ।
- (xiii) ਪੁਰੰਧਰ ਦੀ ਸੰਧੀ ਕਦੋਂ ਤੇ ਕਿਸਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਈ ?
- (xiv) ਦੋ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸੂਫੀ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।
- (xv) ਭਗਤੀ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ।

9×2=18

ਯੂਨਿਟ-1

- II. ਅਲਾਉਦੀਨ ਖਲਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮਾਰਕੀਟ ਸੰਬੰਧੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। 18
- III. ਫਿਰੋਜ਼ ਸ਼ਾਹ ਤੁਗਲਕ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿਉ। 18

ਯੂਨਿਟ-2

- IV. ਬਾਬਰ ਦੀ ਭਾਰਤ ਜਿੱਤ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਸਫਲਤਾ ਦੇ ਕਾਰਣਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। 18
- V. ਸ਼ੇਰ ਸ਼ਾਹ ਸੂਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕਿਹੜੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ? 18

ਯੂਨਿਟ-III

- VI. ਮੁਗਲਾਂ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਤੇ ਪ੍ਰਾਂਤਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। 18
- VII. ਮੁਗਲ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਪਤਨ ਲਈ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-IV

- VIII. ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮਰਾਠਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਉਭਾਰ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। 18
- IX. ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੰਜ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਸਥਾਨ ਦਰਸਾਓ ਤੇ ਚਾਰ ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :
- (i) ਆਗਰਾ
  - (ii) ਚਿਤੌੜ
  - (iii) ਲਖਨਊ
  - (iv) ਸੂਰਤ
  - (v) ਦੋਲਤਾਬਾਦ।
- 10+8=18